

آمار

رکورد رشد اقتصادی

در دولت مردمی

متوسط رشد اقتصادی سالانه کشور در ۳ سال اخیر در دولت سیزدهم ۵٫۲۳ درصد بوده است. بر اساس گزارش مرکز آمار، رشد اقتصادی ایران در سال ۱۴۰۲ به ۵٫۷ درصد رسید که بالاترین رقم رشد اقتصادی از سال ۱۳۹۶ تاکنون محسوب می‌شود.

در ادامه روند سه سال اخیر، نرخ رشد اقتصادی کشور در سال گذشته نیز رکورد تازه‌ای را به ثبت رساند. بر اساس گزارش مرکز آمار، رشد اقتصادی ایران در سال ۱۴۰۲ به ۵٫۷ درصد رسید که بالاترین رقم رشد اقتصادی از سال ۱۳۹۶ تاکنون محسوب می‌شود. براساس محاسبات آخرین محاسبات حساب‌های ملی، رشد محصول ناخالص داخلی (GDP) در سال ۱۴۰۲ به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، معادل ۵٫۷ درصد محصول ناخالص داخلی و ۳٫۴ درصد محصول ناخالص داخلی بدون نفت بوده است. رشته فعالیت‌های گروه صنایع و معدان ۶٫۹ درصد، گروه خدمات ۵٫۷ درصد و گروه کشاورزی منفی ۲٫۲ درصد نسبت به سال ۱۴۰۱ رشد داشتند.

نتایج محاسبات مرکز آمار ایران حاکی از آن است که رشته فعالیت‌های گروه کشاورزی منفی ۲٫۲ درصد شامل زیربخش‌های زراعت و باغداری، دامداری، جنگل داری و ماهیگیری، گروه صنایع و معدان ۶٫۹ درصد شامل: استخراج نفت خام و گاز طبیعی ۲۰٫۳، سایر معدان ۱٫۵، صنعت ۲۰٫۱، انرژی منفی ۶٫۱ و ساختمان ۳٫۴ درصد و فعالیت‌های گروه خدمات ۵٫۷ درصد شامل زیربخش‌های عمده و خدماتفروشی، فعالیت‌های خدماتی مربوط به تأمین جا و غذا، حمل و نقل، انبارداری، پست، اطلاعات و ارتباطات، فعالیت‌های مالی و بیمه، مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار و دامپزشکی، اداره امور عمومی و خدمات شهری، آموزش، فعالیت‌های مربوط به سلامت انسان و مددکاری اجتماعی و سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی نسبت به سال ۱۴۰۱ رشد داشته است.

در ریش هزینه یا مخارج،GDP از مجموع اجزای تقاضای نهایی به دست می‌آید. اجزای تقاضای نهایی به پنج سرفصل مصرف نهایی خصوصی، مصرف نهایی دولت، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص، خالص صادرات و تغییر در موجودی انبار و اشتباهات آماری تفکیک می‌شود. بررسی روند رشد اجزای تقاضای نهایی در سال ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل نشان می‌دهد هزینه مصرف نهایی خصوصی معادل ۵٫۲ درصد، هزینه مصرف نهایی دولت رشدی معادل ۱۶٫۷ درصد، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ۴٫۸ درصد، صادرات کالا و خدمات ۱۳٫۰ درصد و واردات کالا و خدمات نیز معادل ۹٫۵ درصد افزایش داشته است.

رشد محصول ناخالص داخلی در سه ماهه چهارم سال جاری به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، ۲٫۹ درصد محصول ناخالص داخلی و ۰٫۹ درصد محصول ناخالص داخلی بدون نفت می‌باشد که رشته فعالیت‌های گروه صنایع و معدان ۴٫۹ درصد، گروه خدمات ۱٫۵ درصد و گروه کشاورزی ۰٫۶ درصد نسبت به سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۱ رشد داشته‌است. در سه ماهه چهارم سال ۱۴۰۲ نسبت به مدت مشابه سال قبل هزینه مصرف نهایی خصوصی معادل ۲٫۷ درصد، هزینه مصرف نهایی دولت رشدی معادل ۱۶٫۷ درصد، تشکیل سرمایه ثابت ناخالص ۴٫۹ درصد، صادرات کالا و خدمات منفی ۵٫۵ درصد و واردات کالا و خدمات ۹٫۱ درصد رشد داشته است.

متوسط رشد اقتصادی سالانه کشور در ۳ سال اخیر در دولت سیزدهم ۵٫۲۳ درصد بوده است. در حالی است که متوسط رشد اقتصادی سالانه کشور در ۸ سال دولت‌های یازدهم و دوازدهم ۲٫۲ درصد بود. بر این اساس شاخص رشد اقتصادی کشور در دولت سیزدهم نسبت به دولت گذشته نزدیک به ۲٫۴ برابر شده است.

متوسط رشد اقتصادی فصلی کشور در دولت سیزدهم (از پاییز ۱۴۰۰ تا زمستان ۱۴۰۲) حدود ۴٫۹ درصد بوده است. این در حالی است که متوسط رشد اقتصادی در فصلی کشور در دولت حسن روحانی (از پاییز ۱۳۹۲ تا تابستان ۱۴۰۰) حدود ۲٫۵ درصد بود. نکته مهم آن که متوسط رشد اقتصادی فصلی در دولت دوازدهم زیر صفر (منفی) یک دهم درصد) بود. به عبارتی دولت سیزدهم پس از یک دوره چهارساله رشد اقتصادی زیر صفر، اقتصاد کشور را به رشد مثبت بالای ۵ درصد رساند.

بررسی آمارهای منتشر شده ازسوی مرکز کار ایران حاکی از بهبود در اغلب بخش‌های اقتصادی کشور نسبت به سال ۱۴۰۱ است. در حالی که نرخ‌رشداقتصادی در سال ۱۴۰۱ برابر با ۵٫۱ درصد بوده این نرخ در سال گذشته به ۵٫۷ درصد رسیده است. البته در بخش رشد بدون نفت شاهد کاهش این نرخ هستیم به طوری که در سال ۱۴۰۱ این نرخ ۴٫۸ درصد و در سال گذشته ۳٫۴ درصد بوده است. طبق این گزارش هرچند گروه کشاورزی در سال گذشته همچنان با نرخ رشد منفی مواجه است، اما مقایسه آن با سال ۱۴۰۱ نشان دهنده بهبود شرایط است. در سال ۱۴۰۱ رشد کشاورزی منفی ۳٫۳ درصد بوده که در سال گذشته به منفی ۲٫۲ درصد رسیده است.

۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ (۱۴۰۲) حدود ۶۱ درصد بوده است. نسبت درآمدهای مالیاتی به منابع بودجه عمومی از ۳۶٫۸ درصد در سال ۱۳۹۹ به ۴۱ درصد در سال ۱۴۰۲ رسیده است. این بدان معناست که دولت سیزدهم در مسیر پایدارسازی منابع بودجه عمومی حرکت کرده است. افزایش نسبت مالیات در بودجه عمومی در دولت سیزدهم در حالی رخ داده است که شاهد رشد اقتصادی هستیم. به بیان دیگر سیاست افزایش مالیات به نحوی اعمال شده است که بر تولید ملی اثر اقباضی نداشته باشد. دراین سال‌ها دولت توانسته است با انسجام بودجه‌ای و منظم کردن اجزای بودجه خود، ضمن افزایش رشد اقتصادی، فشار بودجه را به مالیات‌پردازندگان تحمیل نکند.

دولت سیزدهم در راستای پایدارسازی منابع بودجه تلاش کرد که اتکای بودجه به انتشار اوراق دولتی را محدود کند. دولت دوازدهم در سال‌های ۱۳۹۷ تا مسیر افزایش انتشار اوراق مالی پیش رفت به نحوی که سهم خالص تأمین وجه از محل اوراق مالی از کل بودجه عمومی در این سه سال حدود ۱۲ درصد بوده است. سیاست دولت دوازدهم در افزایش اتکای بودجه به انتشار اوراق دولتی موجب شد، دولت سیزدهم از ابتدای فعالیت تاکنون ۴۴۳ هزار میلیارد تومان صرف بازپرداخت اصل و سود اوراق مالی منتشر شده در دولت قبل کند و خالص تأمین مالی دولت از محل اوراق مالی در طول سه سال گذشته مجموعاً ۲۰۹ هزار میلیارد تومان بوده است. به این ترتیب سهم خالص تأمین وجه از محل اوراق در دولت سیزدهم یعنی در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ حدود ۵٫۳ درصد بوده است که نشان از اتکای کمتر دولت سیزدهم بر بدهی برای تأمین منابع بودجه عمومی است.

در خصوص ارتباط مالی دولت با صندوق توسعه ملی، دولت سیزدهم بواسطه دیپلماسی مناسب انرژی، توانسته است منابع بالاتری را به صندوق تزریق کند. مجموع میزان ورودی‌های صندوق توسعه ملی ناشی از فروش نفتی و گاز و میعانات گازی و فراورده‌های نفتی در دولت دوازدهم به طور متوسط سالیانه حدود ۸ میلیارد دلار و در دولت سیزدهم به طور متوسط سالیانه حدود ۹٫۵ میلیارد دلار بوده است. به‌علاوه با تلاش دولت سیزدهم، بیش از ۴ میلیارد دلار از مطالبات صندوق از بخش‌های مختلف وصول شده است. این در حالی است که مجموع مطالبات وصول شده تا پیش از دولت سیزدهم و در دولت‌های مختلف، تنها ۱٫۱ میلیارد دلار بوده است.

رشد ۸۳ درصدی یارانه ها

یکی از اقدامات قابل ملاحظه در دولت سیزدهم، توجه به معیشت مردم و بویژه اقشار کم درآمد و جبران آثار نامناسب رفاهی ناشی از تحمیل تورم‌های بالا در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ بر اقتصاد بود. در حوزه هدفمندسازی یارانه‌ها، میانگین رشد سالانه یارانه نقدی و غیرنقدی و مستمری پرداخت شده در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ برابر با ۲۹ درصد بوده در حالیکه در سه سال اول دولت سیزدهم این پرداخت‌ها به طور میانگین سالانه حدود ۸۳ درصد رشد داشته است. در حوزه خرید تضمینی گندم به عنوان یکی از سیاست‌های تضمین‌کننده امنیت غذایی در کشور و کاهش هزینه‌های خرید تضمینی گندم و یارانه نان در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ به طور میانگین سالانه حدود ۸۵ درصد بوده، حال آنکه میانگین رشد سالانه این هزینه‌ها در سه سال اول دولت سیزدهم حدود ۱۵۴ درصد بوده است. همچنین دولت سیزدهم در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ در مجموع بیش از ۴۷۴ هزار میلیارد ریال یارانه نان در قالب طرح داروپار پرداخت کرده تا منافع حاصل از یارانه دارو مستقیماً به مصرف‌کننده نهایی اصابت کرده و از انحراف یارانه‌ها جلوگیری شود. در حوزه حقوق و دستمزد، دولت سیزدهم تلاش کرده تا آثار افزایش رشد اقتصادی در دستمزد نیروی کار دولتی، خصوصی، نمود پیدا کند. در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ حقوق و دستمزد دولتی، به‌طور متوسط ۱۶ درصد رشد کرده است. این در حالی است که رشد حقوق و دستمزد دولتی در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به‌طور متوسط ۳۹ درصد بوده است. حداقل حقوق کارگری نیروی کار در دولت سیزدهم نیز در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۲ به‌طور متوسط ۲۹ درصد رشد کرده است. همانگونه که در داده‌های فوق پیداست، رشد دستمزدهای خصوصی و دولتی در دولت سیزدهم بیش از دولت دوازدهم است. همچنین در دولت سیزدهم، دستمزد خصوصی و دولتی به‌طور متوازن رشد کرده است اما در دولت دوازدهم، رشد دستمزد دولتی همواره بیش از دستمزد خصوصی بوده است.

یکی از عرصه‌های موفقیت دولت سیزدهم حوزه سلامت و بهداشت بوده است. در طول دوره فعالیت دولت سیزدهم توجه به زیرساخت‌های سلامت افزایش یافت به نحوی که نسبت به سه سال آخر دولت دوازدهم تعداد تخت فعال ۸٫۸ درصد و نسبت تخت فعال به جمعیت ۴٫۶ درصد افزایش پیدا کرد. در همین بازه زمانی نیز میزان پوشش خدمات اورژانس در آزادراه‌ها، راه‌های اصلی، فرعی و روستایی ۲٫۳ درصد افزایش یافته است. میزان مرگ و میر اطفال زیر یک سال در دولت سیزدهم نسبت به سه ساله پایانی دولت دوازدهم ۸٫۱ درصد کاهش پیدا کرده است. دولت سیزدهم توجه ویژه‌ای به توسعه بخش دارو و تجهیزات پزشکی داشته به طوریکه ارزش داروی تولید داخل نسبت به سه سال پایانی دولت دوازدهم بیش از ۲۶۲ درصد رشد داشته است.

هزار نفر در سال ۱۴۰۲ رسید. در پاییز این سال نرخ بیکاری فصلی به رکورد تاریخی ۷٫۶ درصد رسید. در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲، بیش از یک میلیون و هشتصد هزار مجوز (اعم از مجوز کسب‌وکار جدید، موافقت اصولی، استعلام و …) و بیش از دو میلیون و دویست هزار تمدید مجوز از طریق درگاه ملی مجوزها صادر شده که عددی منحصربه‌فرد است و از تمایل مردم به ایجاد و تداوم مشاغل حکایت می‌کند.

مهار تورم و انضباط پولی

شاخص مهم و اساسی که همواره در کنار رشد اقتصادی مورد توجه قرار می‌گیرد، تورم و افزایش سطح عمومی قیمت‌ها است. دولت دوازدهم به واسطه اتخاذ رویکرد خاص سیاسی در تعامل با دنیا موجب تحمیل نرخ‌های بالای تورم در کشور از سال ۱۳۹۷ شد. به طوری که نرخ رشد شاخص قیمت مصرف‌کننده نقطه به نقطه از ۴۷٫۵ درصد در اسفند ۱۳۹۷ به ۴۸٫۷ درصد در اسفندماه ۱۳۹۹ افزایش یافت. دولت سیزدهم در راستای مهار تورم سیاست‌های مختلفی اعمال کرد. کاهش کسری بودجه و واقعی‌سازی بودجه، سیاست‌های کنترل ترانزنامه بانکی، سیاست‌های تنظیم بازار و سیاست‌های امنیابنابخشی و پیش‌بینی‌پذیرسازی بازار و کنترل فضای انتظارات تورمی از جمله سیاست‌های دولت سیزدهم برای مهار تورم بوده است. در نتیجه اعمال این سیاست‌ها، این نرخ از ۴۳٫۷ درصد در مرداد ۱۴۰۰ (ابتدای دولت سیزدهم) به ۳۰٫۹ درصد در فروردین ۱۴۰۳ رسیده است. تورم سالانه نیز از ابتدای دولت یعنی مرداد ۱۴۰۰ از ۴۵٫۷ درصد به ۳۸٫۸ درصد در فروردین ماه ۱۴۰۳ کاهش یافته است و فرایند کاهش تورم ادامه دارد. دراین میان، دولت سیزدهم سیاست بزرگ بازتوزیعی حذف ارز ترجیحی را نیز پشت‌سر گذاشت که این سیاست یک فشار تورمی را ایجاد کرد. دولت باوجود گذراندن این سیاست، تورم را نسبت به انتهای دولت دوازدهم تا حد زیادی کنترل کرده است. رشد شاخص قیمت تولیدکننده نیز از ۶۴٫۶ درصد در تابستان ۱۴۰۰ به ۴۳٫۸ در پاییز ۱۴۰۲ کاهش یافته است. تورم نقطه‌به‌نقطه تولیدکننده نیز درهمین بازه زمانی از ۵۸٫۹ به ۴۳٫۶ کاهش یافته است. در برهمن این اساس، نرخ رشد نقدینگی از ۲۳ درصد در سال ۱۳۹۷ به ۴۰٫۶ درصد در سال ۱۳۹۹ رسیده که نشان از روند افزایشی رشد نقدینگی در سه سال پایانی دولت دوازدهم دارد. این درحالی است که در ۲۴٫۳ درصد در سال ۱۴۰۲ رسیده است. نسبت نقدینگی به تولید ناخالص‌داخلی جاری نیز در اسفند ۱۳۹۹، ۶۳ درصد بوده است. این نسبت در انتهای سال ۱۴۰۲ به ۳۷ درصد کاهش یافته است. اگر دولت سیزدهم بنا داشت سطح نقدینگی را در همان نسبت‌های ابتدای دولت دوازدهم حفظ کند، در انتهای سال ۱۴۰۲، باید نقدینگی به بیش از ۱۳۱۰۰ هزار میلیارد تومان افزایش می‌یافت. یعنی ۶۸ درصد بیش از مقدار نقدینگی در این زمان. از سوی دیگر نسبت نقدینگی به تولید ناخالص‌داخلی ثابت در اسفند ۱۳۹۹ نسبت به اسفند ۱۳۹۶، ۱۴۲ درصد رشد کرده است. این درحالی است که این نسبت در اسفند ۱۴۰۲، نسبت به اسفند ۱۳۹۹، ۸۹ درصد رشد کرده است. نسبت پایه پولی به نقدینگی در همه سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۲ در حدود ۱۴۱ درصد باقی‌مانده است. نسبت پایه پولی به تولید ناخالص داخلی ثابت، در سه‌ساله آخر دولت دوازدهم، ۱۲۸ درصد و در سه‌ساله اول دولت سیزدهم، ۱۰۴ درصد بوده است. لذا این ادعا که عمدتاً توسط مسئولان اقتصادی دولت دوازدهم مطرح می شود مبنی بر آن‌که در دولت سیزدهم نسبت به دولت دوازدهم پایه پولی بیشتری تولید شده است، ادعایی نادرست است. مجموع داده‌های فوق نشان می‌دهد که عملکرد پولی در دولت سیزدهم بسیار منظم‌تر از دولت دوازدهم بوده است و دراین دولت، هم رشد اقتصادی بالایی رخ داده است هم تورم کمتری اتفاق افتاده و هم نظامات پولی به طور دقیق‌تر مدیریت شده‌اند.

بودجه پایدار شد

یکی از اقدامات مهم و اساسی در دولت سیزدهم، پایدارسازی منابع بودجه عمومی بوده است. متوسط رشد درآمدهای مالیاتی و گمرکی در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ حدود ۲۰ درصد بوده است. درحالی که متوسط رشد درآمدهای مالیاتی و گمرکی در طول دولت سیزدهم (سال‌های

۱۲۰۰ پروژه عمرانی بزرگ و کوچک به ارزش روز بیش از ۵۰۰ هزار میلیارد تومان به بهره‌برداری رسیده است؛ از پروژه‌های کلانی از جمله آزادراه ایزدخواست – شیراز به طول ۲۱۲ کیلومتر، راه‌آهن همدان – سنندج به طول ۱۶۰ کیلومتر، سد چمشیر در استان کهگیلویه و بویراحمد با ظرفیت ۲٫۳ میلیارد مترمکعب و بیمارستان ۸۲۱ تختخوابی شهدای تجریش تا پروژه‌های متوسط مقیاس نظیر آبرسانی به شهرهای دارای تنش آبی، احداث ۹۰۰ کیلومتر بزرگراه و راه اصلی و ساخت ۱۲۳ بیمارستان با بیش از ۵۳۰۰ تخت و نهایتاً پروژه‌های کوچک مقیاسی مانند احداث فضاهای ورزشی، فضاهای آموزشی پایه و عالی و اجرای طرح هادی روستایی. اجرای طرح داروپار و بهبود نظام توزیع دارو در کشور و جلوگیری از قاچاق معکوس دارو به سایر کشورها، صفر کردن فرانشیز خدمات بستری تحت پوشش بیمه پایه در بیمارستان‌های دولتی دانشگاهی برای پنج دهک اول، ایجاد صندوق بیماری‌های خاص و صعب‌العلاج و حفاظت مالی از بیماران خاص و صعب‌العلاج از جمله خدمات دولت سیزدهم در حوزه بهداشت و درمان بوده است.

تجارت خارجی ۱۵۲ میلیارد دلاری

یکی از دستاوردهای اساسی دولت سیزدهم ارتقای روابط با کشورهای منطقه و عضویت در پیمان‌های مهم منطقه‌ای مانند شانگهای و بریکس بوده و این موضوع موجب بهبود وضعیت تجارت منطقه‌ای شده است، به طوری که حجم تجارت خارجی غیرنفتی در سه سال اول دولت سیزدهم نسبت به سه سال پایانی دولت دوازدهم با ۳۴٫۸ درصد رشد از ۲۴۶٫۲ به ۳۳۱٫۳ میلیارد دلار رسیده است. در سه سال پایانی دولت دوازدهم، صادرات کالاهای غیرنفتی به طور متوسط ۲۰٫۱ میلیارد دلار بوده است.

با آغاز دولت سیزدهم روند صادرات کالاهای غیرنفتی بشدت بهبود یافت به نحوی که در سال ۱۴۰۰ صادرات کشور با رشد بیش از ۴۰ درصدی این عدد از ۵۴٫۱ میلیارد دلار و در سال ۱۴۰۲ برابر با ۴۹٫۳ میلیارد دلار و متوسط صادرات کالاهای غیرنفتی در این سه سال ۵۰٫۸ میلیارد دلار بوده است. در مجموع صادرات کالاهای غیرنفتی (بدون میعانات گازی) به سه سال دولت سیزدهم با ۲۶٫۷ درصد رشد نسبت به سه سال دولت دوازدهم از ۱۲۰٫۳ به ۱۵۲٫۴ میلیارد دلار رسیده است. از سوی دیگر دولت سیزدهم ضمن بهبود ذخایر ارزی و جهش در عملکرد صادراتی، زمینه را برای واردات کالاهای مورد نیاز، بویژه کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای فراهم کرد به نحوی که از ابتدای دولت سیزدهم سهم کالاهای واسطه‌ای و سرمایه‌ای از واردات، ۸۴٫۹ درصد و تنها ۱۵٫۱ درصد از واردات به کالاهای مصرفی اختصاص داشته است. دیپلماسی انرژی در دولت سیزدهم به نحوی پیش رفت که توانست موانع متعدد پیش‌روی تجارت خارجی محصولات انرژی کشور را به میزان بسیار زیادی برطرف کند. مطابق داده‌های بانک مرکزی، میزان صادرات نفت و فراورده‌های نفتی، گاز طبیعی، مایعات و میعانات گازی در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ به طور متوسط ۳۴۶ میلیارد دلار گزارش شده است. این در حالی است که این عدد در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به بیش از ۴۷ میلیارد دلار رسید. مزاد ارز تجاری ایجاد شده از محل توسعه

تعاملات انرژی ایران در کشورهای دنیا موجب شده است کشور بتواند بازار ارز را از جهش‌های بروز/نا مصون سازد و کنترل مناسبی بر نظام ارزی داشته باشد. دولت سیزدهم ضمن شکستن شاکله تحریم‌های بین‌المللی، از گشایش‌های ایجاد شده برای پیشرفت در تولید بهره برده و این یک انتخاب هپینه برای نظام انرژی کشور در شرایط موجود بوده است؛ البته تکمیل زنجیره ارزش تولیدات این حوزه که در دولت قبل بخصوص در حوزه‌هایی چون توسعه پالایشگاه‌ها متوقف شده بود، در دولت سیزدهم بشدت دنبال شد.

اشتغال‌زایی خالص برای ۷۰۷ هزار نفر
نرخ مشارکت اقتصادی در سال ۴۴٫۵ درصد در سال ۱۳۹۷ به ۴۱٫۳ درصد در سال ۱۳۹۹ رسید. از ابتدای دولت سیزدهم روند کاهشی مشارکت اقتصادی که در سال‌های قبل رخ داده بود متوقف شد و در کانال ۴۱ درصد باقی ماند. متوسط نرخ بیکاری ۱۵ ساله و بیشتر در طول سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ برابر ۱۰٫۸ درصد بود این درحالی است نرخ بیکاری در طول سال‌های دولت سیزدهم کاهش مناسبی داشته است. متوسط نرخ بیکاری در دولت سیزدهم برابر ۸٫۸ درصد بوده است به نحوی‌که این نرخ از ۹٫۶ در سال ۱۳۹۹ به ۸٫۱ در سال ۱۴۰۲ رسیده است. خالص اشتغال ایجاد شده (تغییرات شغلان) از منفی ۱۰۱۰هزار نفر در سال ۱۳۹۹ به ۷۷۴

بودن رشد اقتصادی در گروه صنایع و معدان (بجز نفت) در سه سال دولت شهید رئیسی نادرست است. میانگین رشد صنعت ۳٫۷ درصد و در بخش ساختمان متوسط نرخ رشد اقتصادی ۱٫۶ درصد بوده است.

رشد متغیرهای پولی عادی است؛ نرخ رشد آنها مهم است

رئیس سازمان برنامه و بودجه همچنین در مورد توثیت دیگر پزشکیان نوشت: رشد کل‌های پولی امری عادی است، آنچه اهمیت دارد نرخ رشد آنها است. منظور تأکید کرد: بدهی دولت به بانک مرکزی از ۱۶۵ هزار میلیارد تومان در بهمن مرداد ۱۴۰۰ به ۳۰۲ هزار میلیارد تومان در بهمن ۱۴۰۲ رسید، یعنی در طول ۳۰ ماه، ۸۳ درصد رشد کرد. وی اعلام کرد: در ۳۰ ماه آخر دولت دوازدهم این بدهی ۱۲۶ درصد رشد کرد و از ۷۳ هزار میلیارد تومان به ۱۶۵ هزار میلیارد تومان رسید.

رشد تأمین مالی شرکت‌ها از بازار سرمایه در دولت شهید رئیسی

برخلاف صحبت‌های روز جمعه یکی از کارشناسان در مناظرات تلویزیونی، روند تأمین مالی شرکت‌ها در سال گذشته رشد را نشان می‌دهد؛ در برنامه جمعه شب کارشناسان اقتصادی با یکی از کاندیداهای ریاست جمهوری به کاهش تأمین مالی شرکت‌ها از بازار مالی در دولت سیزدهم اشاره شد که متأسفانه آمار ارائه شده از سوی او ناقص بود.

آمار منتشر شده در کانال «ایران اقتصادی» نشان می‌دهد تأمین مالی شرکت‌ها از بازار مالی کشور نه تنها کاهش نداشته، بلکه رشد قابل ملاحظه‌ای را تجربه کرده است و از عدد ۶۱۴ همت در سال ۱۴۰۱ به عدد ۸۹۹ همت در سال ۱۴۰۲ رسیده است.

رشد اقتصادی چند برابر شد
رشد اقتصادی به عنوان یکی از شاخص‌های اساسی رونق اقتصادی در کشور طی نزدیک به سه سال فعالیت دولت سیزدهم بهبود قابل ملاحظه‌ای یافته است، به طوری که میانگین نرخ اقتصادی در سه سال پایانی دولت دوازدهم منفی ۲۰۰۵ درصد بوده و این عدد در سه سال ابتدایی فعالیت دولت سیزدهم به بیش از ۵۰۵ درصد رسیده است. به طور مشخص رشد اقتصادی کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به ترتیب برابر با ۵٫۶ و ۵ درصد بوده و برآوردها نشان می‌دهد این رقم در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۶ درصد رسیده است.

به رغم طرح برخی ادعاها از سوی مسئولان دولت قبل مبنی بر پایین بودن کیفیت رشد در دولت سیزدهم، تحلیل رشد اقتصادی بخش‌های مختلف اقتصادی نشان می‌دهد متوسط رشد ارزش افزوده گروه صنایع و معدان (بجز استخراج نفت و گاز) از ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ برابر منفی۸٫۲ درصد بوده و این عدد در سه سال ابتدایی فعالیت دولت سیزدهم به بیش از ۵۰۵ درصد رسیده است. به طور مشخص رشد اقتصادی کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به ترتیب برابر با ۵٫۶ و ۵ درصد بوده و برآوردها نشان می‌دهد این رقم در سال ۱۴۰۲ به بیش از ۶ درصد رسیده است.

به رغم برخی ادعاها از سوی مسئولان دولت قبل مبنی بر پایین بودن کیفیت رشد در دولت سیزدهم، تحلیل رشد اقتصادی بخش‌های مختلف اقتصادی نشان می‌دهد متوسط رشد ارزش افزوده گروه صنایع و معدان (بجز استخراج نفت و گاز) از ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ برابر منفی۸٫۲ درصد بوده و این عدد در سه سال ابتدایی دولت سیزدهم تا ۹ ماهه اول ۱۴۰۲ درصد رسیده است.

متوسط رشد تولید بخش صنعت در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ منفی۳۰٫۷ درصد و در سال‌های ۱۴۰۰ تا ۹ ماهه اول ۳۰٫۹ درصد بوده است. این داده که از مجموع مصرف نهایی خانوار و مصرف نهایی مؤسسات غیرانتفاعی در خدمت خانوار به دست می‌آید، نشان می‌دهد رشد اقتصادی در دولت سیزدهم به بهبود جدی نسبت پس از سال ۱۴۰۰ نادرست است. وی افزود: رشد اقتصادی بدون نفت کشور در سال ۱۴۰۰، ۵ درصد، در سال ۱۴۰۱، ۴٫۷ درصد و در سال ۱۴۰۲، ۳٫۴ درصد بوده است. میانگین رشد اقتصادی بدون نفت در این سه سال هم ۴٫۳ درصد بوده است.

۳۰۷ درصد میانگین رشد صنعت در سه سال دولت شهید رئیسی
معاون رئیس‌جمهور تأکید کرد: ادعای منفی

در شرایطی که مردم خود را برای روز سرنوشت‌ساز هشتم تیرماه و انتخاب اصلح از میان شش کاندیدای چهاردهمین انتخابات ریاست جمهوری آماده می‌کنند، نامزدها درکنار ارائه برنامه‌های خود که به صورت عمده به اقتصاد و معیشت مردم معطوف است، شرایط فعلی اقتصادی ایران را نیز مورد نقد قرار می‌دهند. در این میان برخی کاندیدها با ارائه و اعلام آمارهای مخدوش که با گزارش‌های رسمی مراجع هیچ نسبتی ندارد، تصویری نادرست از آنچه در سه سال دوره فعالیت دولت سیزدهم اتفاق افتاده است، ترسیم می‌کنند.

هرچند همان‌طور که مسئولان ارشد دولت سیزدهم نیز بارها بر این نکته تأکید کرده‌اند که اقتصاد کشور تا رسیدن به شرایط مطلوب فاصله بسیاری دارد؛ اما برخی کاندیدها و مشاوران آنها بدون توجه به وضعیت آغاز به کار دولت سیزدهم و شرایط شاخص‌های اقتصادی، اقتصاد فعلی را مورد نقد قرار می‌دهند. این درحالی است که باید شاخص‌های اقتصادی را در انتهای دولت سیزدهم و ابتدای آن مقایسه کرد تا نگاهی بی‌طرفانه و واقع‌بینانه نسبت به آن داشته باشیم. تنها کافی است برخی از شاخص‌های کلان و کلیدی اقتصاد را نسبت به زمانی که دولت سیزدهم کار خود را شروع کرد، مقایسه کنیم. درآن زمان نرخ تورم با حدود ۶۰ درصد رکورد تاریخی خود را شکسته بود و اکنون این شاخص به محدوده ۴۰ درصد عقب‌نشینی کرده است. یا نرخ رشد نقدینگی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین متغیرهای تورم‌زا در دولت سیزدهم سریع‌ترین کاهش خود را تجربه کرد، به‌طوری‌که دولت سیزدهم موفق‌ترین دولت در این زمینه نام گرفته است. درخصوص کسری بودجه نیز با اصلاح ساختارهای بودجه و انضباط مالی یکی دیگر از موتورهای تورم‌زا خاموش شد. علاوه بر این، درحالی که دولت قبل از فروش نفت عاجز بود و به نقل از مسئولان این دولت صادرات نفت به زیر ۲۰۰ هزار بشکه رسیده بود، در دولت مردمی با بازارسازی و دیپلماسی اقتصادی صادرات نفت ایران به پیش از برجام بازگشت و ایران در تولید نفت نیز رتبه سوم اوپک ار پس گرفت. با این اتفاق درآمدهای ارزی کشور نیز درکنار رشد صادرات غیرنفتی افزایش یافت و باعث شد تا سیاست‌های ارزی کشور به نتیجه برسد.

انتقاداتی بدون راه‌حل

اما بدون توجه به موارد گفته شده برخی کاندیدها ضمن اینکه آماری مخدوش ارائه می‌دهند، بدون ارائه هیچ راه‌حلی از سیاست‌های دولت سیزدهم انتقاد می‌کنند. در این خصوص، یکی از کاندیداهای ریاست جمهوری آماری از بدهی دولت به بانک مرکزی ارائه کرد که مخدوش است. چرا که بررسی میزان رشد بدهی دولت به بانک مرکزی در دولت گذشته با سیزدهم نشان می‌دهد که این رشد در دولت قبل به مراتب بالاتر از دولت سیزدهم بوده است. همچنین کاندیدای دیگری با زیر سؤال بردن سیاست حذف ارز ترجیحی، هیچ راه‌حل جایگزینی ارائه نداد. اینکه اگر با تخصیص ارز ۲۸ هزار و ۵۰۰ تومان برای تأمین واردات کالاهای اساسی مخالف هستند، به جای آن چه نرخی را مدنظر دارند؟ آیا قصد دارند با گران کردن این نرخ و رساندن آن به بازار آزاد راه تورم را به سفره‌های مردم بازکنند؟

تورم در دولت شهید رئیسی کاهش شد

رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور با اعلام اینکه نرخ تورم در دولت دوازدهم از ۸٫۹ درصد در تیرماه ۱۳۹۶ به ۴۴٫۲ درصد در تیرماه ۱۴۰۰ رسید، اعلام کرد: روند صعودی نرخ تورم در دولت شهید رئیسی کاهش شد، داوود منظور در واکنش به توتیت‌ها و سخنان مسعود پزشکیان، نامزد چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، نوشت: در حالی که در دولت دوازدهم، نرخ تورم از ۸٫۹ درصد در تیرماه ۱۳۹۶ به ۴۴٫۲ درصد در تیرماه ۱۴۰۰ رسید، در دولت شهید رئیسی، تورم سالیانه از ۴۴٫۲ درصد در تیرماه ۱۴۰۰ به ۳۷ درصد در اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ کاهش یافت.

وی افزود: این کاهش در نرخ تورم در شرایطی رخ داد که دولت شهید رئیسی شجاعانه سیاست حذف ارز ترجیحی از ۴۲۰۰ را اجرا کرد، سیاستی که اجرای آن لاجرم افزایش تورم را باید به دنبال می‌داشت.

کارشناسانی در موضوعات راهبردی دیدگاه‌های یکسانی ندارند

رئیس سازمان برنامه و بودجه همچنین در واکنش به اینکه مسعود پزشکیان ارائه نظر و تصمیم‌گیری را به کارشناسان واگذار خواهد کرد، نوشت: موکول کردن راهبردهای اقتصادی دولت آینده به نظرات کارشناسی، تصویری از اقتصاد ایران در چهارساله آینده به دست نمی‌دهد. کمتر کارشناسانی را می‌توان یافت که حتی در موضوعات راهبردی دیدگاه‌های یکسانی داشته باشند.

کاهش ۴۳ درصدی رشد بدهی دولت به بانک مرکزی در دولت سیزدهم

رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور با اعلام اینکه میانگین رشد اقتصادی بدون نفت در دولت سیزدهم ۴٫۳ درصد است، از کاهش ۴۳ درصدی رشد بدهی دولت به بانک مرکزی در دولت شهید رئیسی خبر داد. داوود منظور در واکنش به توتیت‌ها و سخنان مسعود پزشکیان، نامزد چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری، نوشت: ادعای منفی بودن رشد اقتصادی بدون نفت پس از سال ۱۴۰۰ نادرست است. وی افزود: رشد اقتصادی بدون نفت کشور در سال ۱۴۰۰، ۵ درصد، در سال ۱۴۰۱، ۴٫۷ درصد و در سال ۱۴۰۲، ۳٫۴ درصد بوده است. میانگین رشد اقتصادی بدون نفت در این سه سال هم ۴٫۳ درصد بوده است.

۳۰۷ درصد میانگین رشد صنعت در سه سال دولت شهید رئیسی

معاون رئیس‌جمهور تأکید کرد: ادعای منفی